

SUBSCRIPCIÓ
Barcelona. Una pesseta al mes
Espanya. 4'50 pessetes al trimestre
Extranjer. 9'00 M. M.
Pagant per avants, una pesseta de rebuda

EL POBLE: CATALA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
CARRER DE SANT PAU, 8, PRINCIPAL
IMPREMPTA
CARRER DE FORTUNY, NUM. 2 TERRA
TELÈFONS
REDACCIÓ, 723 - IMPREMTA, 2, 293

ANY IX NUM. 2.745 BARCELONA, DIJOUS 12 DE SETEMBRE DE 1912 UN NÚMERO, 5 CÈNTIMS

Vichy Catalán

— BALNEARI DE PRIMER ORDE — TEMPORADA DE PRIMER DE MAIG A 30 D'OCTUBRE —
Situat entre l'estació i el poble de Caldes de Malavella (Girona). Telèfon de la xarxa de Girona combinada amb la xarxa de Barcelona. Distància de Barcelona: En tren llarg, 2 hores 30 minuts; en tren correu, 3 hores. Aigües miner-medicinals, termals de 60 graus, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival per al reuma, la diabetes, i les afeccions de l'estómac, fetge i melsa. — Grans comoditats i servei esmerat en totes les seves dependències.
Administració: Rambla de les Flors, 19, entressol. — Barcelona

Bàsculas-Caixes Pibernat

per a Cabals Avinyó, 8-10

EL DR. FARRÉ PIJUAN Ha traslladat son domicili i consultori clínic a la Rambla del Mitg, 7, principal. De 4 a 5 y de 6 a 8.

Dr. UMBERT MALALTIES DE LA PELL Y CABELL Canuda, 26, de 11 a 1

VIES URINARIES El doctor Bosom s'ha encarregat novament de son despaig. Ronda Universitat 23, primer, de 4 a 6

A BELGICA

El conflicte waló-flamenc

El diputat socialista belga Jules Destrée, demana la autonomia respectiva de Walonia y Flandes.

La lluita de rasses ha assolit a Bèlgica, un grau de gravetat que fa indispensable una prompta solució del difícil problema plantejat. Estat artificial i arbitrari, obra de la diplomàcia, la Bèlgica següent essent, en realitat, un feutge, un cist de dos pobles completament diferents: Walonia y Flandes. La Walonia pot ésser considerada com una regió de França; Flandes és, indubitablement, una regió holandesa, considerablement influïda per l'Alemanya. Llengua, rassa, història, cultura, idees, costums, tot és divers i sovint oposat entre aquests dos pobles enemics.

Mentres hi impera l'hegemonia walona, des de la creació de l'Estat belga en el primer terç del segle XIX, la Bèlgica pot ésser considerada una unitat, gràcies a la llengua nacional dels flamencs, que havien perdut la consciència de llur personalitat col·lectiva. Però al desenvolupar el nacionalisme a Flandes, l'oposició de rasses esclatà i s'accentuà gradualment, fins a presentar en els nostres dies el caràcter d'una vera secessió espiritual.

Un aspecte ben original ofereix el problema nacionalista de Bèlgica: y és que els flamencs, que són els qui l'han promogut, no han aixecat la bandera de l'autonomia. Al contrari, són més aviat enemics de la solució autonòmica. Les llurs reivindicacions han estat y són quasi exclusivament lingüístiques. No debades ostenten aquell lema famós: «La llengua és tota la nació».

Estudiant els problemes nacionalistes se remarcava aviat que cada un d'ells ofereix caràcters particulars. Y, no obstant, hi ha un fons comú que's emparenta, que's agermana. Això és lo que no comprenen certs vells periodistes y certs joves diputats de casa nostra, els quals, fonamentantse fràgilment en les diferències que amb relació a altres problemes nacionalistes ofereix el problema català, s'exclamen: «El cas de Catalunya no té res que veure amb el de l'Andorra, o amb el de Polònia, o amb el de Finlàndia. Perquè no? Perquè no ofereix circumstàncies iguals. Y bé: cap d'aquests moviments és igual als altres. Tots presenten circumstàncies especials y diferencials. Però, en sa essència, el problema és el mateix: el de la personalitat nacional. La mateixa cosa succeeix amb els demés problemes dels nostres dies. Hi ha, per extensió, un problema religiós general, universal; mes en cada país ofereix caràcters diferents.

Això són veritats sociològiques d'ordre elemental, que no haurien d'ignorar els joves diputats en els llurs discursos, ni els vells periodistes en els llurs escrits.

Tornem a Bèlgica.

Els flamencs, gent apassionada y iocunda, han fet triomfar gairebé totes les seves reivindicacions lingüístiques. Els estan satisfets, vencedors com són en la lluita entaulada. Però els qui ara no estan contents són els walons. Troben que's discriminants, no sols han arribat a la ratlla de les llurs aspiracions justes, sinó que l'han sobrepassada. Y avui són els walons els qui's senten en situació d'inferioritat, els qui's planyen de les disposicions d'un Parlament y d'un govern predominantment flamenc. D'aquí ve que entre's walons s'hagi produït en els darrers anys un moviment en favor de lo que allí en diuen la separació administrativa de Flandes y de Walonia, és a dir, l'autonomia completa dels dos pobles. Si aquesta solució prevalgués, la Bèlgica unitària esdevindria una federació de dos Estats autònoms. (1).

Heusquí el problema que'l diputat socialista belga — y waló, — Jules Destrée, ha tractat recentment damunt les planes de la «Revue de Belgique», on un treball titulat «Lettre au Roi. El treball de M. Destrée ha produït a Bèlgica una gran sensació y ha aguditzat la polèmica entre walons y flamencs.

(1) Desd'el punt de vista lingüístic s'ha proposat també la divisió de la Bèlgica en tres regions, segons la llengua que s'hi parla: regió flamenc, regió francesa y regió mixta.

La llengua literària y de cultura és a Walonia la francesa. Però el llenguatge popular, essencialment el de les comarques rurals, és el waló, dialecte del francès.

Home de seny clar, M. Destrée comença per reconèixer que la Bèlgica no és una nació, sinó un Estat polític format per dos pobles units per institucions comunes y per interessos semblants. Aquesta és, en veritat, tota l'unitat que's pot trobar en l'Estat belga. En quant a l'analogia d'interessos, podrien ferse algunes observacions. La principal és que tal analogia és deguda, en gran part, més que a condicions naturals, al fet d'haver-se creat artificialment l'unió política.

En general, els socialistes parlen amb remarcable imparcialitat dels problemes nacionalistes. Per una banda, els estudien amb un criteri de justícia; per l'altra, estan nets de chauvinismes, de chibisme patriòtic, que diu M. Gustave Hervé. Aquesta imparcialitat — que no volen dir que sigui absoluta, està clar — informa el treball de M. Destrée sobre'l conflicte flamenc-waló. Així declara legítim el moviment flamenc y troba de justícia moltes de les seves reivindicacions lingüístiques. Però censura allò que el creu excessos del flamingantisme. Heusquí les acusacions — algunes ben certes — que'l diputat socialista fa als flamingants:

1. Que han donat al moviment flamenc una tendència d'hostilitat a la cultura francesa.
2. Que han «flamanditzat» l'història y l'art de Bèlgica, deixant en l'ombra els fets y les obres de les províncies walones.
3. Que han agavallat els empleus públics.
4. Que volen substituir per tot arreu, adreçat a Walonia, la llengua francesa per la flamenc, de manera que aquella aviat no tindrà més que la categoria de tolerada.
5. Que la Walonia paga a l'Estat més del que en reb.

M. Destrée escriu que's walons, dintre Bèlgica, viuen en la condició de vassalls, y que la llur situació envers Flandes és la mateixa dels alsacians-lorenesos envers l'Alemanya. En aquesta afirmació si que hi veig una grossa exageració.

Creu M. Destrée irreconciliables les aspiracions de walons y flamencs. La qüestió religiosa, sobre tot, els separa prou. El catolicisme domina a Flandes, revestint freqüentment caràcters fanàtics. La Walonia és, al contrari, lliberal y lliurepensadora. Dintre'l règim unitari actual no veu el diputat socialista cap esperança d'arreglament del conflicte. Per això defensa decididament una solució radical: la de la separació administrativa de Flandes y Walonia. Plenament autònoms walons y flamencs en llur vida interior, desapareixerà el motiu de les agraes querelles d'ara.

El treball de M. Jules Destrée donarà sens dubte un fort impuls al moviment autonomista waló, nascut de poc, però ja poderós.

Hem dit que's flamencs no volen la llur autonomia política, ni són, per consegüent, partidaris de la separació administrativa. La cosa s'explica. Actualment els flamencs exerceixen l'hegemonia a Bèlgica. Podrien dir que són els qui manen. Constituïxen la majoria numèrica (1). Malgrat no haver pogut fer triomfar encara totes les llurs reivindicacions lingüístiques, no senten la necessitat d'un canvi de règim constitucional. Avui exerceixen sobre Walonia una influència no exercirien seguint pel camí d'ara, se pot esperar l'absorció de Walonia per Flandes. Se comprén, doncs, que sigui la primera, y no la segona, qui demani l'implanació del règim autonomista.

No falten, emperò, a Walonia, els adversaris de la separació administrativa. Entre ells hi ha el gran diari liberal «L'Étoile Belge». Els seus arguments resulten ben poc solts; casi tots són fills dels prejudicis antiparlamentaristes y unitaristes.

L'evident veritat és que per al conflicte waló-flamenc no hi ha més solució factible, nacional y justa que la del principi federatiu. Aquells que no l'admeten, proposen per ventura alguna altra solució concreta? No. Se limiten a defensar la continuació del statu quo, el qual se va fent cada dia més perillós y més insostenible.

A. ROVIRA Y VIRGILI

(1) Essent la natalitat mol més forta a Flandes que a Walonia, el nombre de flamencs creix cada dia més sobre'l dels walons.

La portada d'aigües

Altres raons contra les aigües den Saus y den Gonzal de Rivas. — Pagos anticipats. — Cantitats sense garantia. — Perill de pagar aigua que la ciutat ja té o's troba vi. tualment a Moncada.

Hem d'aduir noves raons contra les aigües den Saus y den Gonzal de Rivas. Al firmarse l'escriptura s'hauria de pagar un primer plaç, del 60 per 100 del preu en Rivas, del 50 per 100 en Saus. Com el primer acceptaria en títols a la par el 25 per 100 de cada plaç, y el segon admètria obligacions a la par fins al 50 per 100 del preu, s'hauria d'entregar el dia de l'escriptura, suposant vista y alumbra de l'aigua y suplant amb línies la depreciació de la part pagadera en efectiu metàlic, 40.635.000 pessetes en Rivas y 25.762.800 en Saus.

Aquests 66.397.800 pessetes serien entregats tres anys abans de rebre a Moncada la primera gota d'aigua. L'ajuntament, comprador, abonaria aquesta formidable quantitat sense tenir la cosa comprada, facilitant als venedors el negoci rodó y exorbitant de treballar amb capital d'altri, suportant la càrrega financera de 3.000.000 per interessos anuals, y present en l'orde jurídic la posició, alhora ridícula y monstruosa, de pagar un capital d'aigua únicament promès per un temps futur.

Com a garantia del preu anticipat en tres anys y dels interessos y de la prima d'amortització, l'ajuntament tindrà les aigües en el lloc d'origen, la propietat d'unes finques, y l'hipoteca sobre altres immobles. L'aigua en el manantial, calculada a 150 pessetes el metre cúbic, valdria 39.402.000 pessetes. Les finques, tota l'aigua, tindrien un valor sense importància. Y així resultaria en descobert y en perill una forta suma, segurament superior a 25.000.000 pessetes, per capital avançat als venedors.

Existiria el perill de la pèrdua dels 25 milions sense garantia. Y si el perill se realités, la pèrdua, per capital y per interessos en 50 anys, seria de 63.250.000 pessetes. Y com l'interès y l'amortització o rescat s'haurien de pagar amb línies, o sigui perdenthi un 10 per 100 y repetint el rescat y els redits, Barcelona tindrà una pèrdua definitiva que evidentment no baixaria de 80 milions.

El perill ha de senyalar-se, perquè's tracta d'una quantitat avançada enormement superior a la garantia oferta. La mera creació de les obres no autorisa el cobro anticipat de 66 milions y mitg. Y per això és il·legítim, contra venedors que formulen aquesta demanda, dirlosi en cara l'acusació de la seva insolvença. Y encara s'ha de dir que la cosa és més injusta y més iniqua en quant an en Gonzal de Rivas, perquè amb els diners de l'ajuntament aniria pagant el preu inflat, fustet per Barcelona, de les finques compreses en la venda, de les quals en Rivas no n'és propietari.

Per altra part, les aigües d'aquestes solucions disminuirien el capital que la ciutat té a Moncada. Reconegudes en diferents finques, les den Rivas podrien ésser en realitat les mateixes compreses varies vegades. Així tindrien un nou perill y un cas notori de temeritat, perquè podrien pagar-se aigües amunt les captes y possesides riu avall, y encara repetir el pago per l'error d'acceptar el líquid d'immobles situats en la mateixa comarca.

A Moncada precisament hi passen reculides les aigües de les rieres y dels rius que's confonen amb el Besòs. La natura les ha construït allí un magnífic illot subterrani d'aigua. Caplada en aquell lloc, l'aigua no's pren a l'agricultura, sinó al mar, comenciant així, per obra de la naturalesa, l'assortiment de Barcelona amb l'ús del líquid y la riquesa social en tota una important comarca catalana.

En conseqüència, és contrària a les normes essencials de la raó la compra d'aigua que ja's té o que's troba virtualment o potencialment en l'instalació de la

Noia, Centre Autonomista de Sant Gervasi. C. N. R. Fivaller, canelists d'Arbucies, Centre Català de Sabadell, Unió Catalana, Pere M. Puig, Orleó de Saus, Casino de Saus. EL POBLE CATALA, Ateneu Obrer del districte II, Orleó Nova Catalunya, Ateneu Nacionalista de Calella, Associació Catalana, Ateneu Obrer Català de Sant Martí, Joventut d'Unió Federal Nacionalista Republicana, una hermosa senyora americana — qual nom no poguerem aconseguir — que anà a depositar la seva ofrena, acompanyada de tres senyores catalanes, hermoses y elegants; el regidor senyor Oriol Martorell y altres, y altres fins a cubrir materialment l'estatua de l'immortal conceller.

Al peu del monument

Com diem més amunt, s'agueren nombrosos els catalanistes que durant tot el matí s'estiguiren al peu de l'estatua den Casanova. Entre les personalitats conegudes que hi vegeren, femes essent dels senyors Pere Corominas, Martí Julià, Maions, Serra, Rius, Muntanola, Ripoll, Vallés y Pujals, Nard, Layret, Pons Rovira (Josep), Fuster, Pla y Armengol, Aguiló, Duran y Ventosa, Martorell y molts altres que no recordem. Diverges vegades els entusiastes reunits al peu de l'estatua entonaven «Els Segadors», chorejats y aplaudits pels presents y transeüants.

La corona dels regidors

Eren prop de les onze quan un landó tirat per dos cavalls se parava desota l'Arc de Triomf. En ell, y damunt d'una hermosa bandera catalana, hi anava una esplèndida corona. La preciosa ofrena, al ser baixada del cotxe y duta al peu de l'estatua, fou aplaudida amb entusiasme.

Tot hom s'abocà a llegir l'inscripció de les címes — dels colors nacionals catalans y de gran ampleada. — Aquestes deien: «Les minories regionalistes y U. F. N. R. de l'ajuntament an en Rafael de Casanova». La corona que, com deixem indicat, es de gran tamany, es de flors blanques —

Dr. Serrallach Vies urinàries 12 a 2 y 6 a 7. Peial, 40. Consulta econòmica, de 7 a 9. Jovellanos, n.º 9.

«La Publicidad», defensora dels carlins

La comissió organitzadora del miting tragic de Granollers protesta contra's articles de «La Publicidad».

En pocs dies, dues defenses, tossudes y amples, ha realitzat «La Publicidad». Una a favor dels regidors que votaren l'aplaustament de la reversió dels tramvies; l'altra, lloant la providència del jutge de Granollers, que ha lliestat al carrer als carlins presos pel crim de Granollers. En la primera, posà voluntàriament punt final davant les nostres raons. En aquesta segona, insistí grollardament. Se comprén. A la seva dreta té als jutges amb el Codí penal; a la seva esquerra els carlins y els seus brownings. Per fer, doncs, contra nosaltres «La Publicidad» una magnífica barrada.

No, no volem que les balances de la Justícia siguin com les d'un «troquer després». La llei deu ésser equitat y no venjança. Y un carlí jutjat amb les mateixes serenitats que demanarien per a nosaltres. En el comentari a la decisió lliberadora del jutge de Granollers, arribem a més, a confessar que comprenim perfectament y fins ho justificarem, que carlins lliurestins, posant l'ànima en els treballs de solidaritat partidista, per salvar de tota penalitat als seus correligionaris. Se necessita massa abnegació, avarícia per reconèixer les culpes dels germans d'ideal, y els carlins, boiemant partidistes, que carlins lliurestins, posant l'ànima en els treballs de solidaritat partidista, per salvar de tota penalitat als seus correligionaris. Se necessita massa abnegació, avarícia per reconèixer les culpes dels germans d'ideal, y els carlins, boiemant partidistes, que carlins lliurestins, posant l'ànima en els treballs de solidaritat partidista, per salvar de tota penalitat als seus correligionaris.

Noaltes enllemem que aquesta solució den Joan Saus y den Gonzal de Rivas està ben morta, si bé segueix cobrant boges esperances y realitzant entre coberts una ficció de vida. Y recordant la frase d'un poeta, citat per l'eminent sociòleg Adolf Cosío, que deia que hi ha morts als quals es precisa matar, creiem que Barcelona ha de decretar, amb el seu fallo inexorable, aquesta execució justíssima.

JOAN RAU

PER EN RAFEL DE CASANOVA

Les corones

Ben pocs instants estiguieren vagant els encàrrecs de depositar les corones a l'estatua den Casanova. Seguides, l'una darrera l'altra, anaven les comissions y els paquets a depositar la seva ofrena al peu del monument del marít.

Com diem en nostra anterior edició a les dotze de la nit del dimars al dimecres ja eren algunes les corones que's collocaren al monument. La primera que s'hi diposà fou la del grup catalanista radical «La Devantera» que's posà al cim de la bandera de l'invicte conceller. Després anaren venint les demés que ja donavem compte.

Ahí fou de bon matí que's catalanistes compregueren a l'Arc de Triomf. Malgrat l'inscuritat del temps, sempre hi hagué al peu de l'estatua un grup gros, compacte d'entusiastes compnyes, que, tot presenciant la colocació de les corones, donaven guarda de honor a l'heroe-martí.

Aquest any ha estat la Lliga Regionalista l'embarcadora de la colocació de les corones, qual entitat envia als seus dependents mo no donaven l'abst a recollir. Poc pogueren descansar els encarregats d'aquesta tasca! A les nou de la nit ja eren moltsíms les corones col·locades y a mitgdia quan podia dir-se que la tasca havia finit pogué veures que aquest any, més que cap altre s'ha rendit homenatge a la memòria del darrer conceller en cap y a la dels que amb ell moriren per la llibertat de la Patria. L'estatua den Casanova estava materialment coberta de flors y branques de flor, roure y palmes, per entre les quals, volejant sortien les címes amb els colors nacionals de Catalunya. El nombre de corones ofertes enguany al darrer conceller ha estat més gros que's altres anys, essent de notar que

Contestant a un article

La Comissió organitzadora del miting anticarlí de Granollers, tant trágicament pertorbat, el 13 de juliol, pels requetés jaumistes, s'ha reunit novament per acordar la seva celebració.

Ha pres l'acord, també, de fer constar el seu disgust per l'article publicat a «La Publicidad», el 4 del corrent.

Els iniciadors d'aquell miting, que tant trágic epíleg tingué amb la mort den Miquel Masó, som gent senzilla. No's sabem avenir, encara, que hi hagin periodistes republicans que escriguin allò de «La Publicidad». Ho trobem molt més propi per a una fulla reaccionària que per a un periòdic avansat.

Però nosaltres, com que som republicans de tórn, pensam que potser no'n som prou de republicans. Poesir si que anem equivocats. Però no hi podem fer més y ens indignem al veure que a Espanya, ont hi ha tants periodistes que passen anys y anys en els presis, per delícies d'impremta, se troben homes, tant republicans y amb tantes lleis, que no's dolguin, d'una manera emgic, que les mateixes lleis que castiguen amb tant rigor als uns, permetin que al cap d'un mes y mitg els autors d'una repugnant tragèdia com la de Granollers, puguin passejar-se per aquells carrers, portant l'intranquil·litat arreu ont passen. Se veu que carlins ho menen bé això de la llei. Ara, amb uns miserables pessetes més, per la llibertat provisional en tindrán prou per quedarhi bé, y esperar tranquil·lament el fallo dels quals hagin de jutjar, si un dia's ve bé de repetir a tort.

Si l'autor d'aquell escrit es republicà y hagués estat, la nit del 13 de juliol, a l'Unité Lliberal y hagués vist d'aprop la mena d'gent que hi van anar a fer feines, y sabés que després de feia celebraven la victòria amb un sopar que s'anomena a l'esser de

Sequillos espanyols De can Llopis. Convalescents, parteres, vells, criatures, noies esmarçades, etc. Sombrecers, 5 y 7. Telèfon, número 2764

